

VII. Non lucrantur nec assequuntur distributiones quotidianas pro horis, quibus non interfuerint (1) uti Sacra Congregatio Concilii declaravit quoad vicarium generalem, examinatores synodales et alios (2), etiam non obstante consuetudine contraria (3). Excipiuntur tamen canonici, missi a suis Episcopis ad visitanda limina Apostolorum eorum nomine, vel comitantes ipsos Episcopos ad eadem limina juxta Constitutionem Sixti V *Romanus Pontifex*, qui donec hujus rei gratia abfuerint, non tantum fructus præbendæ vel canonicatus, sed etiam distributiones lucrantur, perinde ac si officio divino et choro interessent (4).

§ 2. De canonicis deputatis pro administratione seminarii.

I. Concilium Tridentinum sess. XXIII, cap. XVIII, de reform. statuit et præscribit : « Quum adolescentium ætas, nisi recte
 » instituat, prona sit ad mundi voluptates sequendas; et nisi a
 » teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam
 » vitiorum habitus totos homines possideat, numquam perfecte ac
 » sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio,
 » in disciplina ecclesiastica perseveret; sancta synodus statuit,
 » ut singulæ cathedrales, metropolitanæ atque his majores eccle-
 » siæ, pro modo facultatum et diœcesis amplitudine. certum
 » puerorum ipsius civitatis et diœcesis, vel ejus provinciæ, si ibi
 » non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipsas eccle-
 » sias, vel alio in loco convenienti, ab episcopo eligendo, alere
 » ac religiose educare, et ecclesiasticis disciplinis instituere te-
 » neantur. In hoc vero collegio recipiantur... Quæ omnia atque
 » alia ad hanc rem opportuna et necessaria episcopi singuli, cum
 » consilio duorum canonicorum seniorum et graviorum, quos ipsi
 » elegerint, prout Spiritus sanctus suggesserit, constituent, eaque
 » ut semper observentur, sæpius visitando operam dabunt... Et
 » quia ad collegii fabricam instituendam, et ad mercedem præ-
 » ceptoribus et ministris solvendam, et ad alendam juventutem,
 » et ad alios sumptus certi redditus erunt necessarii... iidem epis-

(1) Moneta p. 2, q. VIII, n. 12 et seqq.

(2) 17 Dec. 1627; 19 Junii 1638, 20 Sept. 1642; 9 Maji 1671, apud Bened. XIV, Instit. 107, § X; 28 Sept. 1858, apud Lucidi loco cit.

(3) S. C. C. 20 Jun. 1591, apud Garciam de beneficiis p. 3, cap. 2, n. 348.

(4) Bened. XIV de Syn. lib. XIII, c. VI, n. 2; Garcias loco cit. n. 349.

» copi cum consilio duorum de capitulo, quorum alter ab episcopo,
 » alter ab ipso capitulo eligatur; itemque duorum de clero civitatis,
 » quorum quidem alterius electio similiter ad episcopum, alterius
 » vero ad clerum pertineat; ex fructibus integris mensæ episco-
 » palis et capituli... et beneficiorum quorumcumque... partem
 » aliquam, vel portionem detrahent : et eam portionem sic detrac-
 » tam, nec non beneficia aliquot simplicia... sine cultus divini et
 » illa obtinentium præjudicio, huic collegio applicabunt et incor-
 » porabunt... Rationes autem reddituum hujus seminarii episcopus
 » annis singulis accipiat, præsentibus duobus a capitulo, et totidem
 » a clero civitatis deputatis... In ecclesiis autem, amplas diœceses
 » habentibus, possit episcopus unum, vel plura in diœcesi, prout
 » sibi opportunum videbitur, habere seminaria; quæ tamen ab illo
 » uno, quod in civitate erectum et constitutum fuerit, in omnibus
 » dependeant. »

Hæc est lex, de qua, an desuetudine vel consuetudine contraria abrogari possit, eodem modo ratiocinandum est, sicut de reliquis ejusdem Concilii Tridentini legibus (1). Certum autem est, eam nec abrogari nec immutari posse per potestatem civilem, quæ si aliam administrationem proponat, huic tamen, ad ecclesiæ jugum excutiendum, sese accommodare omnino non licet; et si necessitas urgeat, ad cavenda cum gubernio jurgia, lex tamen Tridentina semper ita æstimanda et honoranda est, ut observetur, quantum fieri potest, et quam primum circumstantiæ permittunt, in viridi observantia restituatur. Præterea bonus alicujus seminarii status, mutatio circumstantiarum, quæ a tempore concilii diversæ esse dicuntur, aliæve rationes speciales per se non excusant ab observanda lege Tridentina, cujus regulæ, dirigente Spiritu Sancto, præscriptæ sunt; quibus ordinationes particulares cedere debent; hasque illis præferre, omnino temerarium dicendum foret (2).

II. Vi concilii Tridentini ex capitulo duo constituendi sunt canonici consilarii Episcopi pro spirituali seminarii administratione, atque duo pariter, sive iidem sive alii canonici, pro administratione temporali. Hos duos posteriores, diversos et non eosdem ac priores esse debere, nec textus concilii docet, nec ratio exigit (3).

Concilium pro duplici distincto officio duplicem deputatorum

(1) Vid. Acta S. Sedis, vol. XII, fol. 493.

(2) Vid. Bouix tract. de capit. p. 4, c. X, § 6.

(3) S. C. C. 21 Junii 1879 in Actis S. Sedis 1879, vol. XII, fol. 495.

speciem seu commissionem constituit. Prima species duorum canonicorum, quorum consilio uti debet Episcopus in iis, quæ spectant ad christianam et ecclesiasticam alumnorum educationem et regimen; altera vero species quatuor deputatorum, videlicet duorum canonicorum et duorum clericorum, quorum consilium Episcopus adhibere debet in temporali seminarii administratione. Verum cum sacrum Concilium loco supra allato loquens de rationum redditione, iterum mentionem faciat de seminarii deputatis his verbis: *Rationes autem reddituum hujus seminarii episcopus annis singulis accipiat, presentibus duobus a capitulo, et totidem a clero civitatis deputatis*; dubitatum est, an his verbis tertia deputatorum species statuatur, distincta ab ea, quæ secundo loco præscribitur. Quamvis autem tum ex contextu dicti capituli Concilii Tridentini, tum etiam ex analogis declarationibus S. C. C. jam diu datis, facile colligi possit, Sacrum Concilium hic non præscribere tertiam deputatorum speciem a secunda distinctam; nihilominus S. C. Congregatio per resolutionem 31 Mart. 1855 omne dubium amovit. In hac causa contendebant canonici, in allegatis Tridentini verbis tertiam constitui deputatorum speciem, ad excipiendas rationes; et contra Episcopus censebat, deputatos, coram quibus reddituum ratio reddenda erat, eosdem omnino esse cum quatuor prioribus. Proposito itaque dubio: "An et quomodo eligendi sint deputati ad excipiendam rationum redditionem seminarii in casu: S. Congregatio respondit: *Affirmative, et redditionem rationum excipiendam esse per quatuor deputatos, quorum duo ex capitulo, unus electus ab Episcopo, alter a capitulo; et duo ex clero, unus electus ab Episcopo, alter a clero*" (1).

III. Hæ duæ deputatorum species a se invicem omnino distinctæ sunt, ut liquet ex verbis Concilii Tridentini.

Electio duorum deputatorum pro administratione spirituali ad solum Episcopum pertinet, sicut Concilium expresse statuit his verbis: *Episcopi singuli cum consilio duorum canonicorum seniorum et graviorum, quos ipsi elegerint, prout Spiritus Sanctus suggesserit, constituent*. Oportet igitur: 1° ut sint canonici, et 2° seniores et graviores inter canonicos, non tam ætate, quam prudentia, scientia, experientia et probitate, quarum qua-

(1) Acta S. Sedis vol. I, fol. 691; vol. XII, fol. 497.

litatum iudicium Episcopo relinquitur, prout Spiritus Sanctus ei suggesserit (1).

Altera species constat ex quatuor deputatis, ex quibus duo esse debent *de capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter ab ipso capitulo eligatur*: duo alii *de clero civitatis*, non de clero diocesis, sed de clero civitatis episcopalis, *quorum quidem alterius electio similiter ad Episcopum, alterius vero ad clerum pertineat*. Cum alterius autem electio ad clerum pertineat, dubitatur, utrum id intelligendum sit de solo clero civitatis, an vero de clero totius diocesis. Textus Concilii quoad rationes reddendas: *Presentibus duobus a capitulo et totidem a clero civitatis deputatis*, innuere videtur, deputatum a clero civitatis eligendum esse: cum autem hæc verba significare possint, deputatum assumendum esse e clero civitatis, non vero per clerum civitatis eligendum; aliqui censent, electionem faciendam esse a clero totius diocesis, quia seminarii administratio attinet ad totum clerum, et totius diocesis clerus, si opus fuerit, taxam solvere, et ad seminarii sustentationem concurrere tenetur (2). Unde affertur declaratio S. C. C. (3), juxta quam jus deputatum eligendi est penes clerum sæcularem et regularem, qui taxam solvit seminario; et ipse in diocæsana regulariter eligitur synodo, in qua totus congregatur clerus.

"Nihilominus sive quia eatenus aliquorum electorum contemptus electionem vitiat quatenus hi de ea excipiant ex *cap. Cum sicut 28 de elect.* cum Glossa v. *Consentire*, Fagnan. in *cap. Quia propter De elect.*, n. 38 seq. Piton. *De contro. patr. alleg.* 70 n. 8; sive quia sensim ex difficultate universum clerum convocandi et synodi diocæsanae celebrandæ, alia inoleverit disciplina, usus hodie vigere videtur ut seminarii deputati a solo clero civitatis eligantur. Imo Barbosa collect. ad cap. 18 sess. 23 Conc. Trid. n. 7 aperte hoc ponit principium: *Seminarii deputati electio sufficit fieri a clero civitatis*." Ita apud *Acta S. Sedis*, vol. 22, p. 601.

In hac autem electione facienda a Clero civitatis adesse non possunt canonici, quia iidem ex consecutione canonicatus in cathedrali cessant esse pars de clero civitatis quoad hoc jus. Ibid. p. 603.

Quod si capitulum non habeatur, et canonici igitur non sint,

(1) Bouix loco cit. § II, n. 1.

(2) Bouix loco cit. § III, n. 1.

(3) 15 Sept. 1792, *Tud.* apud Zamboni tom. 4, *Seminarium*, § III.

qui eligi possint, respondit S. C. Congregatio (1) *esse providendum pro nunc per deputationem graviorum et seniorum de clero loco deficientium capitularium, ad formam in reliquis S. Concilii Tridentini*. Item in casu absentiae et temporanei impedimenti alicujus ex deputatis declarat, alium subrogandum *ab iis, a quibus facta est electio deputati absentis vel impediti* (2).

Modus deputatos eligendi per capitulum et clerum, non determinatur, et fieri potest vel secreto, vel viva voce (3).

IV. Deputati, semel electi, sive pro spirituali sive pro temporali administratione, sunt perpetui, et pro arbitrio amoveri non possunt (4), ut semper adsint, qui experientia sua officio deputato melius fungantur, et plena disciplinae et rerum ad seminarium pertinentium cognitio nunquam deficiat. Amoveri tamen possunt, sed tantum ex justa et legitima causa (5), uti propter infirmitatem, senectutem, imprudentiam, similesque causas, quibus minus capaces fierent.

V. Consilium duorum canonicorum, ad spiritualem administrationem deputatorum, adhibendum est circa omnia, quae Concilium Tridentinum loco supra citato statuit et praescribit, atque circa alia similia ad hanc rem opportuna et necessaria, videlicet circa mores et disciplinam, in constituendis regulis universalibus seminarii, in electione puerorum introducendorum, punitione discolorum ac eorundem expulsionem, in electione loci, magistrorum, confessorum, librorum legendorum, in visitatione, etc. (6).

Consilium autem aliorum quatuor deputatorum ad temporalia, requiritur in constituenda taxa seminario solvenda, unione beneficiorum, reddenda ratione reddituum singulis annis facienda, in difficultatibus ob quas seminarii instructio vel conservatio impediretur vel perturbaretur, in deputatione et expulsionem rectoris

(1) 15 Jan. 1791, *Pinhelen*.

(2) 31 Mart. 1855, *Arboren*. Acta S. Sedis, vol. 1, fol. 696

(3) *Analecta juris Pontif.* 9 sér. 1867, fol. 627.

(4) S. C. C. Jul. 1589, *Salernitana* dub. 1 et 4; 7 Jul. 1591, *Papten*; Acta S. Sedis vol. I, fol. 695, Bouix loco cit. § II, n. 2 et § III, n. 2.

(5) S. C. C. eadem dec. et 24 Mart. 1736 *Tricarien* dub. 3, apud Zamboni, vol. 3, *Seminarium* § III, n. 5, 6 et 10.

(6) S. C. C. Oct. 1585, *Oscen*; Jul. 1589, *Salernitana*, dub. 3, apud Zamboni *Seminarium*, tom. 3, § II, n. 1, § III, n. 3; Acta S. Sedis, vol. 1, fol. 692; Bouix loco cit. § II, n. V.

et ministrorum, in expensis quotidianis, ac in omni temporali administratione, praeterquam in exactione seu compulsione ad taxam seu portionem seminario debitam, quae ad solum Episcopum spectat (1).

VI. Deputati votum tantum consultivum habent. Episcopus tamen consilium eorum omnino exquirere tenetur: alias actus non valet, cum tale consilium pro forma a concilio requisitum videatur (2); et alias uniones beneficiorum irritae sunt (3). Licet autem Episcopus consilium eorum adhibere debeat, illud tamen sequi non tenetur (4); ita ut omnis jurisdictio, regimen, gubernatio et administratio seminarii spectet ad Episcopum, qui deputatorum consilio juvari debet; eo autem audito statuere et facere potest, quae pro sua prudentia et pietate meliora existimaverit.

VII. Canonici deputati, causa administrationis seminarii a choro absentes, privantur distributionibus quotidianis (5), sicut eas amittunt duo canonici, qui in servitio Episcopi existunt, ut dictum est § praec. n. VII, quia haec administratio tantum tempus non requirit, ut idcirco chori assistentiam omittere cogantur.

VIII. Quae dicta sunt, limitationem patiuntur quoad seminaria, quae auctoritate Apostolica tradita sunt curae et regimini alicujus ordinis regularis, in quantum et quatenus praescriptioni Concilii Tridentini legitime derogatum fuerit (6).

§ 3. De duobus canonicis in certis casibus per Concilium Tridentinum requisitis.

I. Concilium Tridentinum sess. XXI, cap IX de reform. "Indulgentias aut alias spirituales gratias, quibus non ideo Christi fideles decet privari, deinceps per ordinarios locorum, adhibitis

(1) S. C. C. Oct. 1585, *Oscen*; Jul. 1589, *Salernitana* dub. 3; 5 Oct. 1594, *Cavrien*; 19 Jan. 1595, *Nullius*; 26 Mart. 1689, *Fundana*, dub. 3; 24 Mart. 1736, *Tricarien*, dub. 1; apud Zamboni tom. 3, *Seminarium* § II, n. 1, 2, 3, 4, 5 et 13, et § III, n. 7; Acta S. Sedis, vol. 1, fol. 693; Bouix loco cit. § III, n. V.

(2) Lucius Ferraris, *Seminarium*, n. 11.

(3) S. C. C. 13 Jan. 1594; Acta S. Sedis ibidem fol. 694.

(4) S. C. C. Oct. 1585, *Oscen*; 26 Mart. 1689, *Fundana*, dub. 3.

(5) S. C. C. 20 Nov. 1819; *Analecta juris Pont.* sér. 9, 1867, fol. 627.

(6) Bened. XIV de Syn. Dioec. lib. V, cap. XI, n. 9; Bouix loco cit. § V; *Analecta juris Pont.* sér. 9, 1867, fol. 614, V et seq.

» duobus de capitulo, debitis temporibus populo publicandas esse
» decernit » (1).

II. Sess. XXIV, cap. XII de reform. statuit : « Cetera, quæ ad
» debitum in divinis officiis regimen spectant, deque congrua in
» his canendi seu modulandi ratione, de certa lege in choro con-
» veniendi et permanendi, simulque de omnibus ecclesiæ ministris
» quæ necessaria erunt, et si qua hujusmodi; synodus provin-
» cialis, pro cujusque provinciæ utilitate et moribus, certam
» cuique formulam præscribet. Interea vero episcopus non minus,
» quam cum duobus canonicis, quorum unus ab episcopo, alter a
» capitulo eligatur, in iis, quæ expedire videbuntur, poterit pro-
» videre. » Quid quoad hoc in provincia Mechliniensi præscriptum
fuerit, vid. in primo Concilio provinciali 1570, tit. IV, et in tertio
Concilio 1607, tit. XII.

III. « Statuit sancta synodus, ut in omnibus ecclesiis cathedra-
» libus et collegiatis decretum sub fel. rec. Paulo III, quod in-
» cipit, capitula cathedralium, observetur, non solum quando
» episcopus visitaverit, sed et quoties ex officio, vel ad petitionem
» alicujus contra aliquem ex contentis in dicto decreto procedat :
» ita tamen ut, quum extra visitationem processerit, infrascripta
» omnia locum habeant : videlicet, ut capitulum initio cujuslibet
» anni eligat ex capitulo duos, de quorum consilio et assensu
» episcopus, vel ejus vicarius, tam in formando processum, quam
» in ceteris omnibus actibus usque ad finem causæ inclusive, coram
» notario tamen ipsius episcopi, et in ejus domo, aut consueto
» tribunali, procedere teneatur. » Sess. XXV, cap. VI, de reform.
Huic decreto de canonicis adjunctis non est locus, ut scribit Bene-
dictus XIV de syn. lib. XIII, cap. IX, n. IX, nisi cum agitur de
capitulo ab Episcopi jurisdictione exempto, et Episcopus contra
canonicum procedere intendit extra visitationem.

IV. Sess. XXV, cap. VIII de reform. « Quod si hospitalia hæc
» ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum persona-
» rum genus suscipiendum fuerint instituta; nec in loco, ubi sunt
» dicta hospitalia, similes personæ, aut perpaucæ reperiuntur;
» mandat adhuc, ut fructus illorum in alium pium usum, qui
» eorum institutioni proximior sit, ac pro loco et tempore utilior,
» convertantur, prout ordinario cum duobus de capitulo, qui rerum

(1) Vid. Dec. S. C. C. 1574, *Neritonen*, dub. 2; 24 Aug. 1619, *Melivitanæ*;
16 Sept. 1662, *Suessionen*, dub. 7, apud Zamboni tom. 2, *Induigentia*, n. 1, 2 et 3.

» usu peritiores sint, per ipsum diligendis, magis expedire visum
» fuerit; nisi aliter forte, etiam in hunc eventum, in eorum funda-
» tione, aut institutione fuerit expressum : quo casu, quod ordina-
» tum fuit, observari curet episcopus; aut si id non possit, ipse,
» prout supra, utiliter provideat. »

CAPUT XV.

DE CAPITULO, QUATENUS ECCLESIE EST SENATUS AC EPISCOPI
CONSILIUM.§ 1. *Notio generalis.*

« Monumenta ecclesiastica expedenti (1) id præcipue colligere
licet, capitulorum potestatem et eminentiam a primis Ecclesiæ
sæculis fuisse maximam, nec per plura sæcula defecisse; postea
vero Ecclesiæ, quæ semper disciplinam pro temporum et circum-
stantiarum necessitate sapienter attemperat, visum esse coarctan-
dam, quo facilius Pastoris, id est, Episcopi actio explicaretur.
Notabilis autem hujusmodi coarctatio tunc evenit, quando ab
archidiaconis sublata est jurisdictio ordinaria, et ad vicarios gene-
rales ad nutum revocabiles translata; quod paulatim variis conci-
liorum decretis inductum est. Præcipue vero sacrosancta Synodus
Tridentina intra arctiores limites capitula conclusit; et ex illo
etiam tempore in Summorum Pontificum actis et congregationum
Romanarum decretis adverti potest permanens eadem Ecclesiæ
tendentia, ut collegiorum illorum potestatem potius imminuat
quam dilatet. Cujus moderationis sapientiam experientia et facta
ipsa satis demonstrant. Capitula scilicet pro institutionum huma-
narum fragilitate et proclivi ad deterius natura, eo paulatim multis
in locis devenerant, ut, dum capitis sui, nempe Episcopi, actionem
juvare et complere tanquam obsequentia et utilia membra debe-
rent, intricatis eam e contra difficultatibus irretirent. Obscurabatur
interea apud non pauca hujusmodi collegia vitæ clericalis antiquus
splendor et primordialis integritas. Dum ergo parum ædificationi
populorum conferrent, atque ecclesiarum regimini plus obesse quam
prodesse passim viderentur, non mirum est, Ecclesiam ad salutaris

(1) Ex Bouix de capitulis p. 4, cap. 1.